

Kyrkostyrelsens cirkulär nr 16/2018

6.11.2018

DEN NYA LAGEN OM FÖR- OCH EFTERNAMN TRÄDER I KRAFT DEN 1 JANUARI 2019

Den nya lagen om för- och efternamn (946/2017) träder i kraft den 1 januari 2019. Den nya lagen ersätter den gällande namnlagen. Genom lagen utvidgas möjligheterna att välja för- och efternamn och förfarandena i namnändingen förenklas. Centralt ur församlingarnas perspektiv är att den nya lagen förtydligar ansvarsfördelningen mellan församlingarna och magistraterna.

Namnlagstiftningen moderniseras bland annat på grund av att befolkningen har blivit mer internationell, familjestrukturerna har förändrats och namnönskemålen har blivit mer individuella. Ett mål med reformen är också att bevara det traditionella namnskicket i Finland. Lagen möjliggör också en övergång till elektronisk behandling av namnändingen och en elektronisk tjänst för namnanmälan.

Förnamn

Det maximala antalet förnamn ändras till följd av den nya lagen, som tillåter fyra förnamn i stället för tre som för närvarande. Tidsfristen för att anmäla förnamn har förlängts från två månader till tre månader från barnets födelse.

Etunimelle asetetaan laissa ehdottomia edellytyksiä, kuten nykyisinkin: Lagen ställer på samma sätt som hittills absoluta krav på förnamn: namnet får inte väcka anstöt eller medföra olägenheter och det får inte vara uppenbart olämpligt som förnamn. Dessutom ställer lagen krav på förnamn som kan godkännas efter prövning. Från dessa krav kan man avvika på vissa grunder. Enligt kraven på förnamn som kan godkännas efter prövning ska namnet motsvara etablerat förnamnskick. Enligt de nya bestämmelserna behöver förnamnet inte motsvara det finländska namnskicket, utan kan också representera en annan namnkultur så länge användningen är etablerad i Finland. Enligt de prövningsbaserade kraven är förnamnet könsbundet och får inte uppenbart påminna om ett efternamn.

Ett barns efternamn eller efternamnskombination

En ny möjlighet enligt bestämmelserna om efternamn är att bilda en efternamnskombination av två olika efternamn. Efternamnskombinationen är alltså inte ett enda namn, utan en kombination av två separata namn. När en efternamnskombination tas i bruk ska man välja efternamnens ordningsföljd och huruvida de ska förenas med ett bindestreck eller särskrivas.

Den nya lagen ger föräldrarna fler alternativ vid valet av efternamn för sina barn. Utgångspunkten är att barnet får föräldrarnas gemensamma efternamn eller efternamnskombination. Målet med bestämmelsen är att bevara namngemenskapen i familjen. Enligt detta mål får barnet samma efternamn eller efternamnskombination som sina helsyskon, om föräldrarna inte har något gemensamt namn. Barnet får likaså föräldrarnas efternamn eller efternamnskombination också när barnet har endast en förälder. I andra

situationer än de ovannämnda har föräldrarna den största valfriheten. Då får de en ny möjlighet att ge barnet antingen någondera förälderns efternamn eller efternamnskombination eller en efternamnskombination som bildats av föräldrarnas efternamn.

Enligt den nya regleringen kan barnets efternamn också bestämmas enligt namnskicket i en främmande stat. Om en förälder till exempel på grund av sitt medborgarskap eller äktenskap har anknytning till en främmande stat kan barnet ges ett efternamn eller en efternamnskombination som bildats av en förälders eller en mor- eller farförälders namn eller av både förälderns och mor- eller farförälderns namn. Det efternamn som anmäls ska då motsvara efternamnsskicket i den främmande staten.

Efternamn i samband med vigsel

Lagen om för- och efternamn ger blivande makar fler möjligheter att välja efternamn eller efternamnskombination. I lagen föreskrivs också på vissa villkor om möjligheten för sambor och par i registrerade partnerskap att ta ett gemensamt namn.

På samma sätt som för närvarande behåller makarna vid en vigsel sina egna efternamn eller efternamnskombinationer om de inte kommer överens om något annat. Ett gemensamt efternamn eller en gemensam efternamnskombination kan bildas på flera olika sätt. På samma sätt som i dag kan det gemensamma efternamnet vara det efternamn som någondera av makarna senast hade som ogift. Nytt är att makarna som gemensamt efternamn kan ta ett namn som någondera av dem hade vid begäran om hindersprövning. Ett efternamn från en tidigare make kan dock inte överföras till en ny make. Nytt är också att det gemensamma efternamnet kan vara ett efternamn i någondera makens efternamnskombination eller någondera efternamnskombinationen som sådan.

Om makarna inte vill ha ett gemensamt efternamn eller en gemensam efternamnskombination finns en ny möjlighet, nämligen att en av dem tar ett av efternamnen i den andras efternamnskombination eller bildar en efternamnskombination av sitt eget och makens namn.

Församlingens uppgifter

Enligt den nya lagen kan namnanmälningarna för barn som ska döpas och par som ska vigas på samma sätt som nu lämnas till församlingen. I lagen preciseras emellertid ansvarsfördelningen mellan församlingen och magistraten vid utredningen av det anmälda namnets lagenlighet. Principen är att församlingen är skyldig att överföra oklara namnändren till magistraten för behandling.

Namnet på ett barn som ska döpas bör anmälas till församlingen i så god tid som möjligt för att församlingen ska hinna utreda lagenligheten. Församlingen bör instruera föräldrarna att göra så. Det är i första hand den präst som döper barnet som ska utreda namnets lagenlighet. Om det inte råder någon tvekan om namnets lagenlighet ska församlingen registrera det anmälda namnet i befolkningsdatasystemet på samma sätt som för närvarande. I oklara fall ska församlingen utan dröjsmål överföra ärendet till magistraten. Församlingen får inte heller registrera namnet i befolkningsdatasystemet via Kirjuri när barnet redan är döpt, om namnets lagenlighet är oklar.

Ärenden som gäller ett barns förnamn ska enligt lagen överföras till magistraten för behandling om det finns skäl att befara att förnamnet strider mot lag, om namnet inte används sedan tidigare eller om det inte kan godkännas. Ärenden som gäller ett barns efternamn ska överföras till magistraten för behandling om det finns skäl att befara att efternamnet eller efternamnskombinationen strider mot lag, om namnet

inte kan godkännas eller om det handlar om en situation där det anmälda namnet bestäms enligt ett främmande namnskick.

Val av efternamn i samband med vigsel ska enligt den nya lagen anmälas redan i samband med hindersprövningen. Ett intyg över hindersprövning ska även innehålla ett konstaterande om att det valda efternamnet är lagenligt. Församlingen ska alltså utreda om det anmälda namnet är lagenligt. Enligt lagen ska församlingen utan dröjsmål överföra ärendet till magistraten för avgörande om det finns skäl att befara att det anmälda namnet inte är lagenligt eller om det anmälda namnet inte kan godkännas. Församlingen får då inte heller registrera namnet i befolkningsdatasystemet.

Vardera maken får vid vigseln alltid behålla sitt eget efternamn även om de anmält något annat i samband med hindersprövningen. Om det efter att intyget om hindersprövning utfärdats framkommer att det namn som anmälts inte är lagenligt kan makarna vigas, men behåller då sina egna namn. Om namnets lagstridighet upptäcks i god tid före vigseln kan man också utfärda ett nytt intyg om hindersprövning inom en kortare tid än de sedvanliga sju dagarna.

Utbildning och tillämpningsanvisningar

I november och december ordnar Befolkningsregistercentralen utbildningar dit man kan anmäla sig redan nu. Information om utbildningarna finns på adressen

https://vrk.fi/uudistuva-nimilainsaadanto?p_p_id=56_INSTANCE_bzURdVytktVr&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-2&p_p_col_count=1&56_INSTANCE_bzURdVytktVr_languageId=sv_SE

Även stiftet informerar om deltagandet i utbildningarna. De anmälda kan se de inspelade utbildningarna i efterhand.

Befolkningsregistercentralen och magistraterna bereder också som bäst praktiska tillämpningsanvisningar för magistraterna och församlingarna.

Närmare information:

förvaltningschef Asta Virtaniemi, asta.virtaniemi(at)evl.fi, 050 3188 608
registerdirektör Sanna Heickell, sanna.heickell(at)evl.fi, 040 688 1461 (Kirjuri)

KYRKOSTYRELSEN

Pirjo Pihlaja

Asta Virtaniemi

ISSN 1797-0334